

Indoklás a Kiss Lajos-díj 2020. évi odaítéléséhez

A Kiss Lajos-díj alapító okirata szerint a díj odaítélésére 2 vagy 3 évenként kerülhet sor. A díjat a kuratórium első ízben 2006-ban osztotta ki, s ezt követően két évenként ítélte oda. Az eddigi díjazottak időrendben a következők voltak: Tóth Valéria, Rácz Anita, Farkas Tamás, N. Fodor János, Slíz Mariann, Póczos Rita és Győrffy Erzsébet; közülük négyen a Debreceni Egyetem, hárman pedig az Eötvös Loránd Tudományegyetem oktatói.

A kuratórium 2020-ban arra az álláspontra jutott, hogy az elmúlt két év során a magyar történeti névkutatás általában is, és az egyes kutatói teljesítmények tekintetében is olyan jelentős eredményeket ért el, hogy ez a díj újbóli odaítélését ebben az évben minden tekintetben indokolttá teszi.

A kuratórium – mérlegelve a történeti névkutatásban az utóbbi években továbbra is örvendetesen megmutatkozó magas szintű teljesítményeket – egyhangú véleménnyel úgy döntött, hogy a Kiss Lajos-díjat 2020-ban az alábbi indokok alapján dr. Bárh Jánosnak, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszéke adjunktusának ítéli oda.

Bárh János 1981-ben született született Kalocsán. Középiskolai tanulmányait a kecskeméti Piarista Gimnáziumban végezte, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett magyar nyelv és irodalom, valamint finn nyelv és kultúra szakon diplomát. 2005-ben az egyetem Nyelvtudományi Doktori Iskolájában a magyar nyelvészeti program (azon belül pedig a névtan alprogram) hallgatója lett. 2011-ben summa cum laude minősítéssel védte meg *Székelyföldi történeti helynevek nyelvi elemzése: Névföldrajzi vizsgálatok Szabó T. Attila Erdélyi Helynévtörténeti Adattárában* címmel a doktori értekezését, és szerzett általa PhD-fokozatot. 2010-ben tanársegéd lett a Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai, Dialektológiai Tanszéken, 2019-ben előléptették adjunktussá. A különböző egyetemi képzési formákban eddig közel húsz tantárgyat tanított, köztük jó néhány onomasztikai témáját is. Vendégelőadóként helynévtani kurzust tartott Finnországban, a Helsinki Egyetemen.

Bárh János kutatói pályája a magyar nyelvészet több területét is érinti, ezek azonban szorosan összefüggenek egymással: írásai nagyrészt a névtan (főként a helynévtan) tudományterületébe illeszkednek bele, részben pedig a dialektológiához kapcsolódnak, s e két diszciplína metszetében – mindegyik szempontrendszerét alkalmazva – helyezhetők el a névföldrajzi témájú munkái. Meghatározó, karakteres jellemzője a kutatásainak emellett az erdélyi és a székelyföldi tematika. Publikációs jegyzéke jelenleg 55 bibliográfiai tételt tartalmaz, írásai változatos, rangos fórumokon jelennek meg. Hazai és nemzetközi konferenciákon 42 alkalommal szerepelt előadással. Tudományos munkásságának hatását mutatja, hogy munkáira több mint 100 hivatkozást ismer.

Bárh János onomasztikai tárgyú kutatásaiban fontos irányvonalat képvisel a neves erdélyi névtudós, Szabó T. Attila helynévgyűjteményének a gondozása: a társszerkesztésében több térség (Erdély peremvidéke és Kolozs megye) helynévtára is megjelent, de a további kötetek munkálataiból is kivette a részét. Elindította az *Erdélyi Helynévtörténeti Adattár és interaktív névföldrajzi atlasz* (az EHA) digitális adatbázist, amely mintegy 800.000 kereshető, térképen megjeleníthető helynévi adatot tartalmaz Szabó T. Attila gyűjteményére támaszkodva (<http://eha.elte.hu>). E gyűjtemény integrálása a Magyar Nemzeti Helynévtár adatbázisába jelenleg zajlik. A leletmentés igénye is motiválta a háromszéki települések (Szotyor és Kilyén; Székföld; illetve Angyalos és Kökös) helyneveit és családneveit közreadó köteteket, amelyek megjelentetésében Bárh János sorozatszerkesztőként közreműködött. Az e témakörökhöz tartozó problematikát tanulmányok sorában dolgozta fel.

Bárh János kutatásai a névtudomány mellett a dialektológiához is sok szálon kapcsolódnak. Részt vett az *Új magyar nyelvatlasz* munkálataiban, többekkel együtt készített egy *Beszélő atlasz-t A magyar nyelvjárások atlasza* ellenőrző gyűjtéséből, publikált több módszertani tanulmányt a nyelvi adatgyűjtésről, de az erdélyi történeti helynevek nyelvjárásai sajátosságai is teret kaptak írásaiban. Meghatározó, alapító tagja az ELTE Geolingvisztikai műhelyének.

Az onomasztikai és a nyelvjárás-történeti kutatásainak sokirányú tapasztalata ötvöződik Bárth János azon munkáiban, amelyekre a névföldrajzi megközelítés a jellemző, s amelyek a tudományos pályája utóbbi évtizedét leginkább meghatározzák. Tanulmányok egész sorát követően e részdiszciplína fontos új szintézissel is gazdagodott Bárth János jóvoltából: névföldrajzi vizsgálatainak eredményeit a 2018-ban közreadott *Névföldrajzi térképlapok Erdélyből: A névadás területi variabilitása a történeti adatok tükrében* c. monográfiájában összegezte.

Bárth János a tudományos ismeretterjesztésben is az élen jár azáltal, hogy jó néhány tudomány népszerűsítő előadása mellett médiaszerepléseivel is népszerűsítette kedves tudományterületét: mintegy másfélszáz alkalommal szerepelt a Kossuth Rádió *Hajnaltáj* c. műsorában szótörténeti, nyelvjárási és helynevekkel kapcsolatos témákat érintve.

Bárth János tudományos tevékenységét 2018-ban Szabó T. Attila-díjjal ismerték el, és ugyanebben az évben három évre elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíját is. Két alkalommal (2018, 2019) az ÚNKP Bolyai+ ösztöndíjat ugyancsak megkapta.

A fentieket figyelembe véve és mérlegelve a Kiss Lajos-díj kuratóriuma úgy döntött, hogy 2020-ban a tudományos díjat ez eddigiekben végzett tudományos munkája elismeréseként dr. Bárth Jánosnak ítéli oda.

Debrecen, 2020. június 2.

Dr. Rácz Anita	Dr. Hoffmann István	Dr. Tóth Valéria	Dr. Orosz László	Dr. Solymosi László
a kuratórium elnöke	a kuratórium tagja	a kuratórium tagja	a kuratórium tagja	a kuratórium tagja